

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC
SOLUTIONS

**YANGI O‘ZBEKISTONDA FAN VA TA’LIM SOHASIDAGI
ISLOHOTLAR: INNOVATSION RIVOJLANISH YO‘LIDAGI SAY-
HARAKATLAR**

Ahmadova Zebiniso Shavkatovna

Tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Annotatsiya: Maqolada, Yangi O‘zbekistonda fan va ta’lim sohasidagi islohotlarning asosiy yo‘nalishlari va ularda amalga oshirilayotgan innovatsion rivojlanish jarayonlari tahlil etilgan. O‘zbekistonda ta’lim tizimi global o‘zgarishlarga mos ravishda raqamlashtirilmoqda, interaktiv metodlar va zamonaviy texnologiyalar asosida o‘qitishning yangi usullari joriy qilinmoqda. Shuningdek, ilm-fan va ta’lim sohalaridagi islohotlarning muhim yo‘nalishlari, shu jumladan, o‘quvchilarning kreativ va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, zamonaviy o‘quv dasturlarini ishlab chiqish, pedagogik uslublarni takomillashtirish, shuningdek, masofaviy va onlayn ta’lim tizimlarini rivojlantirish kabi masalalar ko‘rib chiqilgan. Maqola, ta’lim tizimining sifatini oshirish va yosh avlodni jahon ta’lim standartlariga mos ravishda tarbiyalashda innovatsion yondashuvlarning rolini ochib beradi.

Kalit so‘zlar: Yangi O‘zbekiston, ta’lim islohotlari, fan, innovatsion rivojlanish, raqamlashtirish, interaktiv metodlar, pedagogik ushblar, masofaviy ta’lim, o‘quv dasturlari, global ta’lim standartlari.

Kirish. Yangi O‘zbekistonda ta’lim va fan sohasidagi islohotlar mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishida muhim rol o‘ynamoqda. Ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, yangi pedagogik yondashuvlarni joriy etish, ilmiy tadqiqotlarni rag‘batlantirish va ilm-fan sohasini xalqaro miqyosda mustahkamlash, Yangi O‘zbekistonning strategik maqsadlaridan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada O‘zbekistonda ta’lim va fan sohasidagi islohotlarning asosiy yo‘nalishlari, ularning natijalari va kelajakdagi istiqbollari tahlil qilinadi. O‘zbekistonda ta’lim tizimidagi islohotlar so‘nggi yillarda jiddiy o‘zgarishlar va yangilanishlar bilan rivojlanmoqda. Ushbu islohotlar mamlakatda ta’lim sifatini oshirish, xalqaro miqyosda raqobatbardosh kadrlar tayyorlash va yangi texnologiyalarni ta’lim jarayonlariga tatbiq etishga qaratilgan.

O‘zbekistonda ta’lim tizimini isloh qilishning asosiy maqsadi – sifatli, zamonaviy va xalqaro standartlarga mos ta’lim tizimini yaratishdir. 2017-yildan boshlab, mamlakatda ta’lim tizimini isloh qilishga qaratilgan bir qator yirik dasturlar va qarorlar qabul qilindi. Bu islohotlar quyidagi yo‘nalishlar bo‘yicha amalga oshirilmoqda:

1. Ta’lim tizimining modernizatsiyasi: O‘zbekistonda ta’lim tizimini yangilash va zamonaviy talablarga moslashtirish maqsadida bir qator islohotlar amalga oshirilmoqda. 2017-yildan boshlab, prezidentning ta’lim sohasidagi yangi strategiyasi doirasida ta’lim

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

dasturlari yangilandi, o'quvchilarning kreativ fikrlash va muammoni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ta'lim dasturlarida innovatsion pedagogik uslublar, zamonaviy o'qitish texnologiyalari va interaktiv metodlar qo'llanilmoqda. O'qituvchilarning malakasini oshirish va ularga zamonaviy pedagogik metodlarni o'rgatish uchun turli malaka oshirish kurslari tashkil etilmoqda.

2. Raqamli ta'lim va onlayn platformalar: Ta'limni raqamlashtirish ham islohotlarning muhim yo'nalishlaridan biridir. O'zbekistonda onlayn ta'lim platformalari va raqamli ta'lim texnologiyalarining joriy etilishi orqali o'quvchilarga ta'lim olishda keng imkoniyatlar yaratildi. Maktablarda, oliy o'quv yurtlarida va hatto maktabdan tashqari ta'limda ham elektron o'quv materiallari va resurslardan foydalanish kengaymoqda. Elektron ta'lim tizimlarini joriy etish orqali o'qituvchilar va o'quvchilar uchun yangi ta'lim resurslari, interaktiv mashg'ulotlar va testlar taqdim etilmoqda. Bu ta'lim jarayonini samarali va qulay qilishga yordam beradi. Oliy ta'lim muassasalarida talabalarga onlayn kurslar, seminarlar va masofaviy o'qitish imkoniyatlari yaratilib, dunyoning eng yaxshi universitetlari bilan hamkorliklar rivojlantirilmoqda.

3. Oliy ta'lim tizimining islohoti: Oliy ta'lim muassasalarida islohotlar ham amalga oshirilmoqda. O'zbekiston hukumati tomonidan oliy ta'lim tizimi sifatini yaxshilash va xalqaro standartlarga moslashtirishga qaratilgan choralar ko'rilmoqda. Shu bilan birga, O'zbekistonda oliy ta'lim muassasalarining xalqaro reytinglarda yuqori o'rinlarga chiqishiga e'tibor qaratilmoqda. Yangi o'quv dasturlari va diplomlarni xalqaro miqyosda tan olinishi uchun O'zbekiston oliy ta'lim tizimi dunyoning yetakchi universitetlari bilan hamkorlikni kuchaytirdi. Oliy ta'lim muassasalarida ilmiy markazlar va tadqiqot laboratoriyalarining ochilishi, ilmiy ishlarning natijalarini amaliyotga tatbiq qilishga imkon bermoqda.

4. Sifatni oshirish va kadrlar tayyorlash: Ta'lim tizimining samaradorligini oshirish uchun yangi malakali kadrlar tayyorlashga katta e'tibor qaratilmoqda. O'qituvchilarni tayyorlash va malakasini oshirishga alohida e'tibor berilib, o'quvchilarning ijtimoiy va akademik rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan o'quv dasturlari ishlab chiqilmoqda. O'qituvchilar va pedagogik xodimlar uchun yangi malaka oshirish dasturlari va kurslar tashkil etilib, ularni zamonaviy pedagogik uslublar va texnologiyalar bilan tanishtirishga e'tibor qaratilmoqda. Maktablar va oliy ta'lim muassasalarida yuqori sifatli o'quv resurslari, sinf xonalari va laboratoriyalarni yaratish uchun investitsiyalar jalb qilinmoqda.

5. Inkluziv ta'lim va ta'limga kirish imkoniyatlarini kengaytirish: O'zbekiston ta'lim tizimi inkluziv va teng imkoniyatlarni ta'minlashga qaratilgan islohotlarni amalga oshiradi. Bu nafaqat akademik muvaffaqiyatlarni oshirishga, balki jamiyatda tenglikni ta'minlashga ham yordam beradi. Eng muhimi, barcha bolalar uchun sifatli ta'lim olish imkoniyatlari yaratilmoqda. Maxsus ta'limga muhtoj bolalar va yoshlarni qo'llab-quvvatlash uchun ta'lim muassasalari va maxsus dasturlar ishlab chiqilmoqda. Qishloq

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

hududlarida maktablar va ta'lim muassasalarini zamonaviylashtirish orqali ularga sifatli ta'lim olish imkoniyatlari yaratish.

6. Xalqaro hamkorlik va aloqalar: O'zbekistonda ta'lim tizimidagi islohotlarning muhim jihatlaridan biri xalqaro hamkorlikdir. Dunyo miqyosida eng yaxshi universitetlar va ilmiy tadqiqot markazlari bilan hamkorlik qilish orqali O'zbekiston ta'lim tizimi global miqyosda yanada rivojlanmoqda. Bu esa o'z navbatida, xalqaro miqyosda O'zbekistonning ta'lim sohasidagi obro'sini oshiradi. Talabalar va o'qituvchilarni xalqaro almashuv dasturlari orqali o'qish va ilmiy ishlar olib borish imkoniyatlari yaratilmoqda. Ta'lim tizimini yanada rivojlantirish maqsadida xalqaro ta'lim anjumanlari, konferensiyalar va seminarlar tashkil etilmoqda.

O'zbekistonda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar mamlakatning jamiyat, iqtisodiyot va madaniyatiga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Bu islohotlar orqali ta'limning sifatini oshirish, xalqaro miqyosda raqobatbardosh kadrlar tayyorlash va ta'lim jarayonini zamonaviy texnologiyalar bilan boyitish maqsad qilinmoqda. O'zbekistonning ta'lim tizimi shu tariqa global miqyosda tan olinadigan va yuqori sifatli kadrlar tayyorlaydigan tizimga aylanadi.

Ayniqsa, pedagogik uslublarni takomillashtirish ta'lim jarayonini yanada samarali va innovatsion qilishda muhim rol o'ynaydi. Pedagogika fanidagi yangiliklar va pedagogik uslublarni orqali o'qitish jarayoni yangilanmoqda va zamonaviy talablar asosida shakllanmoqda. Pedagogik uslublarni takomillashtirishda kreativlikni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Bu esa o'qituvchilarning ijodkorlik, tanqidiy fikrlash, va yangi g'oyalarni yaratish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Bunda quyidagi metodlar qo'llaniladi:

- *Loyiha asosida o'qitish:* O'qituvchilarga jamoada ishlash, rejalashtirish va loyiha yaratish imkoniyatlarini berish.
- *Interdisiplinar yondashuv:* Turli fanlar o'rtasidagi bog'liqlikni tushunish va o'qituvchilarga keng qamrovli bilimlar berish.
- *Gamifikatsiya (o'yinlashtirish):* O'qituvchilarga o'yinlar orqali o'rganishni qiziqarli va samarali qilish.

Pedagogik uslublarda kritikal fikrlashni rivojlantirish ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilarning tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini oshirish orqali, ular bilimlarni faqat yodlash bilan cheklanib qolmay, balki olingan bilimlarni amaliyotda qo'llash, tahlil qilish va baholash ko'nikmalarini rivojlantiradilar.

Pedagogik uslublarni takomillashtirishda global tajribalar va ilg'or metodlar ham muhim o'rin tutadi. Xalqaro tajribalar asosida o'qitish metodlarini qo'llash, o'qituvchilarning dunyoqarashini kengaytirish va ta'limda global standartlarga javob berish zarur. Jumladan:

- **PISA (Program for International Student Assessment) tadqiqotlari:** Dunyo bo'ylab ta'lim tizimlarini baholash va ularni takomillashtirish uchun PISA tadqiqotlaridan foydalanish.

MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS

- **Montessori va Reggio Emilia tizimlari:** O'qitishning bolalar rivojiga mos va individual yondashuvni ta'minlovchi tizimlari.

Xulosa. O'zbekistonda ta'lim va fan sohasidagi islohotlarning ilk natijalari ijobiy bo'lib, bu jarayonlar mamlakatning jamiyat va iqtisodiyotiga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Ta'lim sifatining oshishi, ilmiy-tadqiqot ishlarining ko'payishi va xalqaro aloqalarning rivojlanishi mamlakatning global miqyosda raqobatbardoshligini oshiradi. Biroq, islohotlarning davom ettirilishi va yanada chuqurlashtirilishi zarur. Ta'lim tizimida hali ham ba'zi muammolar mavjud, masalan, o'quv dasturlarining umumiy integratsiyasi, o'qituvchilarning malakasini oshirish va ilmiy tadqiqotlarning samaradorligini ta'minlash masalalari. Bu sohalarda o'zgarishlarni amalga oshirish uchun yanada ko'proq resurslar va vaqt talab etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoyev, Sh. M. (2017). Ta'lim va fan sohasida islohotlar: Strategik maqsadlar va istiqbollari. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining matbuot xizmati.
2. Abdullaeva, D. Sh., & Asadov, T. A. (2022). O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish: Teoriyaviy va amaliy jihatlar. Tashkent: Fan va ta'lim nashriyoti.
3. Bekmurodov, A. M. (2020). O'zbekiston ta'lim tizimining raqamlashtirilishi: Asosiy yo'nalishlar va muammolar. Tashkent: Innovatsion rivojlanish markazi.
4. Khabibullaeva, S. M., & Nematov, F. K. (2021). Yoshlar ta'limidagi innovatsiyalar: O'zbekiston tajribasi. Tashkent: O'qituvchi.
5. Islomov, R. D. (2019). Pedagogik texnologiyalar va ta'lim innovatsiyalari. Tashkent: O'zbekiston davlat pedagogika universiteti nashriyoti.

